

izdal le še: Leopolda Volkmera Fabule ino pesmi. V Gradcu 1836. Po neuspehu s to izdajo (Prešernova zabavljica) je odločno posegel v literarno življenje le še enkrat, pozvan k temu uradno: Ko je vprašanje danjšice na novo postalo pereče, je na poziv sekovskega ordinariata, da naj poda svoje mnenje o erko-pisu in jeziku šolskih knjig za Spodnje Štajersko, v juliju 1836. napisal dve obsežni vlogi (eno izrečno proti Kvasu), v katerih je v glavnem ponovil načela, ki se jih je držal v slovnici in slovarju, le da jim je dal tukaj določnejši izraz. Po Murkovem mnenju novega črkopisa sploh ni treba, ker bohoričica popolnoma zadošča. Na noben način pa kot nadomestilo zanj ne prihaja v poštev danjšica, ker je neenotna in neorganska ter bi nikoli ne mogla splošno prodreti, kar bi štajerske Slovence docela izoliralo. Da se to prepreči, naj ostane bohoričica, če se pa že hoče uvesti kaj novega, naj se uvede češki pravopis, kakor ga uvajajo sedaj Hrvatje (gajica); z njo se bomo vsaj približali velikemu sosednjemu narodu, kar nam bo gotovo koristilo. Kakor v pisavi, tako naj se Slovenci (mišljeni so tu predvsem štajerski) združijo tudi v jeziku, za-

to naj se šolske knjige ne pišejo v narečjih, ampak naj se skuša najti lepa in mogoča sreda med obema skrajnostima med hrvatsko-slovenskim in kranjsko-slovenskim narečjem in se enako upošteva govornica mariborskega in celjskega okrožja. S tema dvema vlogama, napisanima ostro, a stvarno in jasno, je Murko zapečatil usodo danjšice.

Že v marcu 1837. je graški gubernij predlagal, naj se Danjkove knjige za šole prepravijo, kar se je z odl. 21. jul. 1838. — ki ga ravno Verk navaja — res zgodilo. Izdelava knjig v bohoričici se je poverila Murku samemu. Naročene predelave teh knjig pa on ni izvršil. Bila je že na vidiku gajica in Murko se je zavedal, da bi proti nji bohoričica pomenila — anahronizem. V boju proti danjšici Murko ni bil osamljen. Udarjali so po njej Alič, Harman, Krempelj, Rudmaš in Slomšek.¹

Ciril Petrovec

¹ Glej dr. Grafenauerjevi in dr. Kidričevi biografiji Danjka, Kvasa, Metelka in Murka v I., IV., V. in VI. zvezku Slov. biogr. leksikona.

Lepi uspehi tovariša Radovana Gobca

Že delj časa se bavi s skritim delom na polju glasbenega udejstvovanja naš tovariš, navdušen član Učiteljskega pevskega zbora, Radovan Gobec s Henine pri Jurklostru. S poudarkom skritega dela ni misliti, da je njegovo delo javnosti še popolnoma nepoznano, temveč hoteli smo le podčrtati dejstvo, da je stopil Radovan Gobec v vrsto onih tovarišev, ki s svojimi sposobnostmi pomagajo dvigati našo kulturno stopnjo in to brez hrepenenja po časti in pohvali.

Radovan Gobec

Povod za današnji članek je dala njegova zadnja opereta »Planinska roža«, obsežno delo v treh dejanjih. Dasiravno je treba našemu narodu resne glasbe, mora vendar sprejemati tudi lahko operetno glasbo že največ zaradi tega, da z njo izpodrivamo tujo operetno glasbo, katero nam vsiljujejo sosedji z vso silo. Našemu narodu manjka takih primernih domačih operet in prav zato je vredno največje pohvale vsako stremljenje, ki skuša zadostiti narodu v tem pogledu.

V teku svojega udejstvovanja na glasbenem polju je izdal to. Gobec sledeča dela: »Hmeljska princesa«, opereta v 3 dejanjih, »Tremerski dukat«, spevoigra v 4 dejanjih, »Beg iz harema«, opereta v 3 dejanjih, »Kuga«, komična glasbena enodejanka. Za mladino je uglasbil sledeče spevoigre: »V bratskem objemu«, »Pomladne cvetke«, »Kresni-

ček« in »Mladina poje domovini«. Izdal pa je tudi pesmi za narodne praznike in druge slične prilike. Trenutno ima v delu »Priročnik za pevce«, ki bo posebno dobrodošel pevcem v podeželskih zborih, ker bodo dobili v njem vso potrebno snov za razumevanje posameznih skladb.

Za mladega tovariša, kakor je še tov. Gobec, je to že lep uspeh vztrajnega dela, ki utegne sčasoma narasti ter ga uvrstiti v vrsto učiteljev-ustvarjalcev večje kvalitete vrednosti.

Značilnost Gobčeve muzike je melodioznost in narodni slog. Njegovi šlagerji so sodobni in pomagajo zaradi svoje privlačnosti izpodrivati tujo, posebno nemško »šlagersko« glasbo.

Dobra stran Gobčevih operet in njegovih del je tudi ta, da so zaradi privlačne glasbe, enostavne vsebine, vzete iz domačega okolja, in zaradi enostavne scenerije zelo lahko uprizorljive. Zaradi tega segajo po njih večinoma podeželski odri, ki so se tako dvignili, da lahko uprizarjajo glasbene odrske tvorbe. V dokaz navajamo sledeče številke: »Hmeljska princesa« je doslela že 25 uprizoritev na različnih odrih Slovenije, »Beg iz harema« 5, a »Tremerski dukat« 4 uprizoritve ter prenos radio-oddajne postaje v Ljubljani. Na mnogih šolskih odrih so že uprizorili njegove spevoigre za mladino »V bratskem objemu«, »Pomladanske cvetke« in »Kresniček«. Zadnja je celo prevedena v srbohrvaščino in večkrat prenašana po radiu Ljubljana in Beograd.

Zadnjo opereto »Planinska roža« je posvetil svoji ženi. Napredek tovariša Gobca je od dela do dela vidnejši, tako, da ima »Planinska roža« vse značilnosti dobre operete tako po vsebini kakor po delu. Obširno opereto bodo po izjavi avtorja uprizorili tudi v Ljubljani.

Poglejmo, kaj pravi glasbeni kritik g. prof. P. Sivice o tem delu.

»Učitelj Gobec Radovan je eden tistih od prirode bogato obdarjenih glasbenih talentov, ki najdejo uteho v poljudni in operetni glasbi. Pri prelitanju njegove najnovejše spevoigre »Planinska roža« naletiš povsod na glasbo, ki prica o njegovem izbornem posluhu, preprosti, toda v operetnem okviru okusni in iznajdljivosti in dobrisni stopnji znanja. Smisel za pevsko melodijo in zborovski stavek prednjači. Zato ni dvoma, da bodo tudi po temle delu radi segali. S starejšimi plesi se učinkovito družijo moderni šlagerjski ritmi običajne, toda prikupne akordike. Nekaj teh plesnih točk bi v ustrezajoči instrumentaciji mogel s pridom uvrstiti vsak salonski ali plesni orkester v svoj spored. O izvedljivosti v scenskem in glasbenem oziru je že izkušeni skladatelj in libretist (g. Gobec si dejanje in besedilo dela sam) vodil izdatno računa.

Morda bi se g. Gobec ob intenzivnejšem glasbenem šolanju lotil resnejših in težjih nalog ter zavrnil operetno konvencionalnost. Če ga pa slej ko prej veseli lahka iskrica božja, mu želimo, da s svojim delom, ki ne zaostaja za inozemskim te vrste, kar najbolj uspe.

Tovarišu Radovanu, ki krepko stopa, po začetni poti, želimo njegovi tovariši in tovarišice mnogo sreče in uspeha.

Vir.

Nalivna peresa najnovejšega sistema dobite po ugodnih cenah v Učiteljski knjigarni. Cene od 12 do 400 din.

—t Za potovanje si preskrbite vodiče, i. s. Griebenove potovalne vodiče v nemščini: Švica, Paris, Firenze, Berlin, Dunaj, Hamburg, Benetke, Genua, Dalmacija, Dolomiti, Budimpešta, Nürnberg, Koroško, Gornja Italija, Italija, Južna Italija, Riviera, Štajersko, Salzburg, London, Trst-Opatija, Milan.

Na Vas je ležalo da imate obkolo vedno kot novo

zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svedolikalnica

Ob žalostnem kulturnem dogodku

Naša dolgoletna sodelavka Angela Vode je pred leti objavila knjigo »Žena v sedanjosti družbi«, lani je izšla njena druga tovrstna knjiga »Spol in usoda«, I. del, ob letošnjem novem letu pa »Spol in usoda«, II. del. Avtorica, ki si je z nešteti članki, predavanji in plemenitimi osebnimi uslugami zaslužila ime naše prve delavke na smotno načrtanem socialnem, književnem in narodnem področju, je imela pri pisanju omenjenih knjig edini namen, da pokaže naši ženi in vsej javnosti resnični položaj, v katerem živi žena po nujnosti svojega spola, gospodarskih razmer, socialne uredbe in miselnosti našega časa. Te knjige pomenijo važen donesek naši socialni literaturi pa tudi važen kažipot za razvoj našega občega življenjskega pojmovanja v smislu višje, socialno in moralno poudarjene duševnosti.

Tako razume Angela Vodetova slovenska žena, tako jo razume tudi javnost, ki je sprejela vse tri knjige s priznanjem, žene pa tudi s hvalečnostjo.

Toda ob izidu II. dela »Spola in usode« se je zgodilo, da je slovenski list, ki izhaja pod uredništvom slovenskega katoliškega duhovnika, objavil nekaj ne samo ogabnih, ampak tudi iz skrajnega nerazumevanja izvirajočih besed. Tole je bilo čitati v tedniku, ki se imenuje »Slovenski delavec«:

»Angela je stara, bo najbrž tudi garala s svojo knjigo »Spol in usoda«. Angela Vodetova namreč. Za skupinske paritvene zakone se zavzema. Angela je očividno stara, predpotopno stara, da pogreva staro marksistično, od vseh zavrženo in obsojeno propagando za skupinski paritveni zakon. Angela pa mora biti tudi grda, tako grda kakor vsaka cunja, ki je slehernemu rada za podnožek, da si vanjo čevlje briše. Pošten moški na ženo

s skupinskimi nazori še ne pljune ne. Stran pogleda in mirno gre, ker mu rože s takim duhom, kot ga Angela širi v svoji brošuri »Spol in usoda«, od daleč smrdijo.

Slovenska sekcija »Zveze akademsko izobraženih žen« je h gornjim vrstam poslala vsem našim dnevnikom in tednikom izjavo, ki je pa izvestni listi niso objavili. »Slovenec« je prinesel namesto omenjene izjave celo nadaljnji napad na avtorico.

Izjava se je glasila:

»Kot člani slovenskega narodnega občestva in kot kulturni ljudje z ogorčenjem zavračamo tak način pisanja, ki ne zadene in ne žali le poedine človeške osebnosti, temveč uničuje temeljne osnove našega narodnega sožitja, niža naš kulturni nivo in vzgaja ljudi, ki bodo brez čuta odgovornosti in brez plemenitosti gledali na delo bratov in sester v narodnem občestvu.

Pozdravljamo vsako stvarno kritiko, tak način pisanja pa žali vsakega resničnega in polnovrednega človeka.

Jugoslovanska ženska zveza, sekcija za dravsko banovino, najmočnejša predstavica slovenske organizirane ženske javnosti, se pridružuje protestu Zveze akademsko izobraženih žen ter z zgražanjem obsoja osebni napad na go. Angelo Vodetovo v »Slovenskem delavcu«, ki mora žaliti vsakega poštenega človeka ter v žalostni luči kaže slovensko kulturno raven.

Jugoslovanska ženska zveza.

Sekcija za dravsko banovino

Mira Engelman s. r.,

predsednica.

Pavla Hočevnar s. r.,

načelnica komisije za tisk.

Splošne vesti

KMEČKO NADALJEVALNE ŠOLE

V dravski banovini obstoje že 10 let kmečko nadaljevalne šole, ki so nujno potrebne za izobrazbo kmečke mladine. Danes je že za vsak poklic potrebna poleg ljudske še posebna šola, le kmetu naj zadostuje samo ljudska šola. Pa je kmečko delo tako mnogostранsko in težavno, da je prav zanj še prav potrebno mnogo znanja. V drugih kulturnih državah so zato uvedli nadaljevalne šole za kmečko mladino. V letu 1928. se je pričelo z organizacijo kmečko nadaljevalnih šol tudi pri nas. Povsod, kjer so bile ustanovljene, so se prav dobro obnesle. Pouk v teh šolah je prostovoljen in zahteva od učitelja mnogo požrtvovalnosti in ljubezni do dela. Vživeti se mora v kmečko občestvo in proučevati potrebe vasi, ker le tedaj ima šola res uspeh. Tudi obisk je prostovoljen, zato uspevajo le one šole, ki nudijo obiskovalcu tisto kar potrebuje v vsakdanji življenjski borbi.

Kakor smo že svoj čas poročali, bo odbor učiteljev kmečko nadaljevalnih šol poskrbel, da za 10 letnico izide zbornik. Glavni namen tega zbornika bo, podati pravo sliko naših kmečko nadaljevalnih šol. V knjigi pa bodo poleg splošnih razprav tudi strokovne, ki bodo služile učitelstvu na teh šolah. Na zadnji strani širšega odbora uč. kmečko nad. šol, ki je bila 14. januarja t. l. v Celju, je bila določena vsebina posameznih razprav. Razen tega je odbor razpravljaj tudi o drugih važnih zadevah kmečko nadaljevalnega šolstva.

Prav lepo posluje odborova strokovna knjižnica, ki jo oskrbuje tovariš Tit Grčar, šola Ljubljana-Barje. V knjižnici je lepo število del, potrebnih vsakomur, ki se hoče poglobiti v delo. Vseh knjig je 111 v 122 izvodih. Glavni namen knjižnice je izposojanje takih del, ki si jih učitelstvo zaradi visoke cene ne more nabaviti. Knjige se posojujejo prvenstveno tistim učiteljem, ki v tekočem letu poučujejo na teh šolah.

Ker se bo vršilo slavnostno občestvo letos v juniju, poziva odbor vse, da morebitne predloge že sedaj pošljejo tovarišu predsedniku Gosaku v Teharje pri Celju.

Odbor.

CLANOM IN POVERJENIKOM »PEDAGOŠKEGA TISKA, MARIBOR!«

Na številna vprašanja članov in poverjenikov zadrage »Pedagoški tisk, Maribor«, kako je z delovanjem omenjene zadrage, si dovoljujemo radi štednje na rezijskih stroških odgovoriti preko stanovskega lista.

Prihodnja brošura je pripravljena ter bo v kratkem izročena tiskarni. Obravnavala bo praktične izsledke v razredu, ki jo je napisal tov. Ledinek Miloš. Z njo bomo ustregli vsemu učitelstvu, posebno pa mlajšemu.

Predhodno pa prosimo še vse one poverjenike, ki še niso poslali točnih obračunov o prodaji prve brošure, da to nemudoma store. Prosimo, da nam nakažejo vse zneske za vse razpečane knjižice, nerazprodane pa takoj vrnejo zadrugi na naslov: »Pedagoški tisk, Maribor«, odpravniki Vuzenica. Za nakazilo denarja se poslužujte položnic, ki so bile priložene v juljski okrožnici in v poznejših opozorilih.

Obenem pa se zahvaljujemo vsem vestnim poverjenikom za točno in požrtvovalno delo, ki so ga pokazali pri razpečavanju ter jih prosimo nadaljnje podpore.

Kdor še nima prve brošure »Slovenska šola in učitelj«, jo lahko naroči pri zgoraj navedenemu naslovu.

POZIV DRUSTVOM!

Imenski seznamov z organiziranimi učitelji poročenih učitelje se niso poslala sekciji društva Gornji grad, Kozje, Ljubljana vzhodni del, Logatec, Maribor desni in Maribor levi breg.

Zaradi reda in točnega poslovanja prosimo imenovana društva, da store to z obratno pošto.

Uprava.

— V počastitev spomina pok. ge. Ane Skubic, matere šolskega upravitelja v Hrušici pri Ljubljani, je tamkajšnji učiteljski zbor namesto venca daroval 150 din za podporni sklad drž. pomožne šole v Ljubljani. Tov. Skubicu iznaka upraviteljstvo iskreno sožalje, darovalcem pa najlepšo zahvalo.

Osebnne zadeve

—i Premeščen je nazaj na svoje prvotno službeno mesto k sv. Juriju ob juž. železnici Franjo Hajšek, učitelj v Kramarovich.

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—I »Naše dolžnosti na narodnih mejah!« V tem članku ugotavlja »Edinost« od 21. jan. tudi: Nadaljnja pozornost pa mora biti posvečena prosvetnemu delu, ki se pri nas več ali manj zapostavlja; primanjkuje šol in učiteljev, zaradi česar so plodovi vzgojnega prizadevanja omejeni. Tudi predavanja so vedno bolj redka, prav tako se premalo skrbi za slovenske knjižnice, ustanavljanje gospodarskih in kulturnih društev vzdolž meje in drugo. Brez ničesar ne more nastati nekaj. Dokler nekdo ne bo spoznal, zakaj je član recimo slovenske narodne zajednice, ne bo mogel s prepričanjem naglašati svojega slovenskega porekla, slovenske pripadnosti in ne bo mogel braniti slovenskih kulturnih interesov. Razumljivo pa je, da bo kdor koli mogel vršiti to funkcijo samo takrat, če bo zanj tudi dovolj izobražen. Že iz tega važnega razloga ostaja nujnost, da moramo vprav za obmejne kraje poskrbeti za prvovrstno šolstvo, knjižnice, društva in podobne ustanove, ki bodo prispevale k dvigu izobražene stopnje obmejne prebivalstva.

—I »Slovenski učitelj na Kočevskem« je naslov članka, ki ga je prinesla Edinost z dne 21. jan. izpod peresa Zupanca Lojzeta, in piše med drugim tudi: Z znano, pred dvema letoma izvršeno premostitvijo slovenskih učiteljev v narodnostno najbolj eksponirane kraje na Kočevskem pa se je ta boj za pravice slovenskega ljudstva na Kočevskem marsikje zaostрил do tragičnih zapletkov. Ako hočemo vprašanje slovenskega učitelja na Kočevskem osvetliti s prave strani, tedaj je potrebno, da se poglobimo seznanimo z razmerjem slovenskega učiteljstva do otrok kočevskih Nemcev na eni in z medsebojnimi odnosi slovenskega in nemškega učiteljstva na drugi strani. Več ko gotovo pa je, kar je treba takoj poudariti, da je vprašanje eksistenčne nezavisnosti slovenskega učitelja na Kočevskem v neločljivi zvezi z izboljšanjem narodnostnih in ne nazadnje tudi gospodarskih prilik na tem jezikovno mešanem otočku, kjer so kočevski Nemci avtohtoni gospodarji na naši zemlji. Vprašanje zase je tudi, če uživa slovensko učiteljstvo na Kočevskem (ki je na delu za svoje ljudstvo